

пентрѣ

МІШТЕ, ШІМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 8.

Luni, 18. Februarie

1846.

КОПИЕ АСЕМЕНЕА. *)

Ачеастъ копіе че съ веде маї жос, о ам тълмъчїт кѣт ам пѣтѣт, дїн кѣвѣнт дїн кѣвѣнт, дѣпре картеа жѣдекъторїмор дїн сказнѣл Сас Севешѣлѣї, кѣт саѣ гѣсїт ла мошѣ Стѣпїлѣ непогѣл попеї Драгомїр дїн Хаѣег. Дар съ се щїе, кѣ внде аѣ фост хѣртїа рѣнтѣ де векїнеа еї шї де дїнѣтѣ рѣѣ, ам лѣсат лок. Іар внде лїпсеск дїн трецї рѣндѣрї, іар шї леам лѣсат петълнѣчїте, дѣпре зїса мошѣлѣї Стѣпїлѣ, кѣ се темѣа. Іар алте кѣвїнте кѣте пѣ леам пѣтѣт немерї маї вїне ромънеѣе, леам скрїс дѣпре вртареа лїмбеї ачеїдеї кѣрдї. —

„Дела сказнѣл маїстратѣлѣї Сас-Севешѣлѣї.“

*) Редакція дїнпѣртѣшеїде ачест докѣмент фѣр' а пѣтѣ рѣспнѣде кѣт маї пѣрдїн де аѣтентїчїтатеа лѣї. Ної ам прїмїт ачеастѣ копїе траѣсѣ не ромънеѣе дела о тѣлѣ преодаскѣ дїн Іашї. Деї дакѣ о пѣвлїкѣт есте пѣштаї пентрѣ ка съ дѣт прїлеж вѣрѣадїлор лѣкѣїгорї кѣт се зїче дїн партеа локѣлѣї (ла С. Севеш, ла Хаѣег) спре а черчѣта неапѣрат шї маї деапроане дѣпѣ оріїнал, каре де с'ар аѣла вндева шї ар фї дїнокта, се дїделѣде кѣ ар фї де вїн преѣ неспѣе.

Ped.

„Кредїнчоастѣ тѣртѣрїе дѣт кѣ ачеастѣ адевѣратѣ карте а поастрѣ стрейнїлор валахї, карїї акѣт аѣ фѣдїт дїн дара тѣптепеаскѣ аїчеа дїн Арѣал — лѣї Влѣдїе-лав Клоѣочоѣеапѣл шї лѣї Матеї Вїтежѣскѣ — лѣї Коман Ърсѣл шї лѣї Драгомїр Доробѣдѣскѣ — Владѣлѣї Сокол шї Томїї Вѣлгѣрескѣ — лѣї Дрѣгїчї Ворнїчерїл шї Лѣпѣлѣї Сѣлѣдѣ — лѣї Опрїшан Солѣдѣскѣ шї Неагѣлѣї Бѣкѣѣ, шї ла тот неамѣл лор: Ка съ се щїе, кѣ де тѣлтеле свѣпѣрѣрї але вѣчїнїлор Дѣпѣреї, шї де деселе ровїї але Татарїлор шї аѣ пѣпѣстїт дара шї не Домнѣл лор Мїрчеа Водѣ*), шї аѣ скѣпат ла ачест вѣн пѣтѣнт, де аѣ венїт ла сказнѣл пострѣ кѣ таре рѣгѣчїне, съ ле дѣт лок де лѣкѣїт фѣр' де стрѣмѣтаре. Шї пої дѣпѣ че іам дїн кредїнѣат кѣ пѣ вор пѣтеа фї прїїмїдї аѣфарѣ дїн ордїнѣл шї статѣл свѣпѣнереї алтор сате, еї дѣпѣ дѣѣ зїле іар аѣ венїт аїче ла сказн, шї дїнаїтѣа маїстратѣлѣї де вѣпѣ вѣоа

*) Мїрчеа кѣрѣїа ромънїї дї зїк „тареле“ domni дела а. 1387 пѣнѣ ла 1419 шї тѣрї ка domn. Ачеста ґ ачел domn каре аѣ вѣтѣт аша крѣнѣен не тѣрчї дїн маї тѣлте рѣндѣрї, кѣт шї не Сїдїсѣвнд дїнпѣратѣлѣї одатѣ.

Ped.

лор саѣ плекат сѣпт рѣтел сѣпзперіі аче-
щеі дѣрї, шї дѣпре дефендіе аѣ фѣкѣт
жѣрѣштѣт, шї аѣ дат контракт ла тѣпа
поастрѣ, кѣ таре легѣтѣрѣ

Ашиждереа шї пої дп пѣтереа аче-
стѣі констрѣкціѣ леам дат вое сѣ'шї гѣ-
сеаскѣ лок vnde ле ва плѣчае шї de voia
лор ш'аѣ алес кѣлмеа деалѣлѣі Жїнеї а-
проапе де тѣвдї, лок дпцелевїт шї плїн
де пѣдѣре, сѣ'л кѣрѣде кѣ остенеама лор,
шї сѣ'л дѣмеснїчеаскѣ сѣ'пѣ'поатѣскоате
алдїї: Каре дппрежѣр аре поене фрѣтѣсе,
шї кѣмп ларг пентрѣ сѣ'тѣпѣтѣрї, шї алѣ
печесарїї де храна вїтелор шї алор. Шї
л'ам дат лор дппревїѣ кѣ тот хотарѣл
шї кѣ тѣвдї, сѣ' фїе еї моцненїторї дп
веак, кѣ пѣ есте лок пемешеск, чї ал do-
minадїей, кѣ акѣрїа лїдетѣ л'ам дат лор.
Дар пентрѣ-кѣ аѣ венїт шї де тот сѣ'рачї,
вѣтмаї кѣ трѣпѣрїе, веаѣ рѣгат де леам
дат шї ванї дппрѣштѣт. . . . Шї апа сѣ'
се плѣтеаскѣ кѣ дп летїле, кѣнд сѣ' вор
дптемее дп лѣкашѣрїе лор, шї дп аве-
рїе че вор фаче. Іар пентрѣ маї адевѣ-
ратѣ конфїрмаціе де статорнїчіа лор, леам
черѣт де веаѣ дат шї кѣрѣдїе лор де мо-
щеаїреа че аѣ авѣт дп цара тѣвтеневаскѣ,
ла локѣл че с'аѣ кїемат маї паїнте време
Клївѣс, іарѣ акѣт Клокочогѣл, апроапе
де апа Олтѣлѣі шї де тѣргѣл Слатїнеї, кѣт
сїѣп кѣрѣдїе лор. Дптре каре вѣзѣт шї
дѣвѣ демонстрації пентрѣ пеамѣл ачестор
оаменї, преа веки шї маї де тот пѣтредѣ,
кѣт п'ам пѣтѣт кѣпоаще пої нїчї сѣпт-
скрїпдїа лор, нїчї кѣрѣл апѣлѣі. Іар кѣт
ам пѣтѣт кѣпоаще пѣ сокотїм кѣ дрѣпѣл
сѣ' жѣдекѣт вреднїк де тѣкѣт лѣкѣл чел
де таре рекордаціе. Кѣ о демонстраціе
дїнѣре челе дѣвѣ авеа ачеастѣ кѣпрїндере:

„Дїе маї алес порѣвнїчїм шї дѣтѣдї тот
Фелїѣл де регуатїс, кѣ їнспекціе аї
лѣат, сѣ' пѣ те арѣдї пентрѣ пѣштѣпѣл
патрїей тале маї кѣ пѣдїѣл рѣвнѣл декѣт
стрѣтмошїі тѣї чеї вестїдї дп колопїле
пѣтереї ромаїчещї дїп карїї де трацї, шї
саѣ лѣсат аїче дѣпѣ стрѣтѣтареа дїп Іта-
ліа пентрѣ паза ачестѣі лок, кареле пѣлѣ
акѣт пѣзѣще пе-моартѣ поменїреа таре-
лѣі пострѣ Кесар Траїан. Кареле кѣ вѣпѣ-
воїреа са, шї кѣ пе вїрѣїтѣ пѣтереа дп-
пѣрѣдїей сале, осевїтаѣ пѣрѣдї де моцне-
пїре шї де патрїе пеамѣлѣі ромаїческ. Шї
кѣ дпалѣтѣ порѣвнѣкѣ аѣ лѣсат вїѣ семпѣл
шарелор вїрѣїнде дп тѣпа поастрѣ, ка сѣ'
дїнем сѣпт жѣгѣл робїей пеамѣл Гетѣлї-
лор, каре шї перѣдїїлор Даїї аѣ фост сѣ'-
пѣшї. Іарѣ де аѣ слѣвїт дппѣрації по-
щрї чеї де акѣт, шї вѣрѣжташїї саѣ дп-
тѣлїдїт, пѣ пѣтем ста дппротїва порѣвнѣ-
лѣі, декѣт пентрѣ патрїе ка нїще вїтежї
сѣ' тѣрїт, шї пе вѣрѣжташїї пощрї сѣ' пѣ
веселїт, кѣ маї тѣлѣт дпдрѣспеамѣ асѣ-
пра поастрѣ шчл. шчл.“

„Іарѣ алѣтѣ демонстраціе аре ачеастѣ
кѣпрїндере, че дп скѣрт адекѣт адѣче амїнте
пѣтеле локѣлѣі Клївѣс, шї апа Олтѣлѣі
шї тѣргѣл Слатїнеї. Шї дѣ дпдрѣспеамѣ
легїлѣлї осташїлор, шї дї лавѣл кѣ дп
дѣвѣ трекѣте тарї стрїкѣрї але дѣрїї, вї-
тежїа лор аѣ пѣзїт пѣлѣ акѣт пѣштѣпѣл
патрїей пе пѣстїїт, іарѣ пої шї кѣт вѣ-
гѣт де сеамѣ ла ачешї оаменї, дї vedem
кѣ осевїре де але алтора шї дп кїп стрїен.
Кѣ дп лок де гѣчте, поартѣ комѣпаче
де пѣсѣлѣ пеагрѣ, іар хайїїле лор сѣпт
черпїте шї лѣвдї пѣлѣ сѣпт денѣпкї, кѣ
тѣпїчїе пѣлѣ дп кѣлѣкѣе. — Іарѣ дп-
кѣлѣдѣмїнтеа лор аре пїчорѣл дпфѣшѣрат

песте тоатъ пѣла. Іар дѣчагъторіе лор сѣнт де пѣр десѣт, тѣлтъ дѣфѣшѣ-раре пе лѣнгъ шѣжлок авѣнд; іар пѣдраціі лор ларціі пѣмаі пѣпъ дѣ ценѣнке, ші де аічі дѣ жос стріпціі дѣпре гросітеа пічорѣлѣі. Іар дѣ зіле де сѣрѣтѣоре дѣші дѣподовеск капѣл кѣ пене алесе ші дѣпалте. Пентрѣ ачѣеа ам адѣогат ачѣстѣа дѣ кѣ-пошѣреа лор, кѣ ам лѣат дѣла тѣпа лор ѣрѣдіе че аѣ авѣт. Дар лѣнгъ ачѣстѣа воіш сѣ арѣтѣш ші поі челе че шіам пентрѣ пеатѣл Романіор, каріі лѣкѣеск ачѣастѣ вѣпъ царѣ, ші челе доаѣ дѣрї де жос. Кѣ тареле Траіан Кесарѣл Ромеі, колоніі фоарте шарї аѣ адѣс дѣп Італіа дѣ-трѣачѣсте треі дѣрї дѣпъ чеа де тот здрѣ-віре а Дакілор, заде ші дѣсѣшї аѣ веніт ші аѣ лѣсат ла тѣлте локѣрї, іскрїпціі пе дрѣтѣрїле че аѣ вѣмлат ші прїп піе-трі, каре дѣ стѣпні саѣ скрїс ші саѣ пѣс ла локѣрїле че аѣ кѣлкат. Діп каре челе маі тѣлте саѣ пѣзіт тѣлтъ време аіче дѣ Арѣеал. Іарѣ дѣ цара тѣнтенеаскѣ, маі вѣстїт аѣ фост вѣ под че аѣ фѣкѣт пе апа Дѣпѣреі, каре пѣпъ ла Рома аѣ фост лѣздат ші де тіраре тѣлтѣора. Атѣчі мошѣніторїі ачѣстор треі дѣрї аѣ фост пеатѣл Дакілор ші скаѣлѣл Крѣіеі лор л'аѣ авѣт аіче апроане де апа Мѣрѣшѣлѣі. Ші дѣпъ че ш'аѣ дѣпѣрѣдіт колонїіле ро-маїчѣшї ачѣсте треі дѣрї фрѣдѣеце кѣ фѣ-піе де мошѣніре, чеї маі де пеам дѣла Рома, карїі аѣ фост дѣ пѣтѣрѣл колонїі-лор, маі алес аіче саѣ ашезат, кѣ ера ші пѣтѣнтѣл маі дѣдетѣнатїк пентрѣ тот фелїл де родѣрї, ка вѣл че аѣ фост дѣп векіте маі кѣ лініше лѣкѣїт. Ші аша аѣеа о кѣпетенїе граесес (презеш) порѣн-чітѣоре тѣтѣрѣр кѣпїтѣнілор чѣлор дѣп

парте, атѣт де аїчі, кѣт ші дѣп челе дѣбъ дѣрї де жос. Ші чеї де пеам дѣнеа сѣпѣт жѣгѣл роѣіеі пе пеатѣл Гетѣлілор, карїі ші Дакілор аѣ фост де тѣрѣѣала а тот лѣкѣл. Ші аша пеатѣл Романілор сѣ-пѣнеа ачѣсте треі дѣрї, кѣ тѣлтъ драго-сте ші вѣіре дѣнтре еї ші алерга вѣл спре ажѣторѣл алѣїа ла време де тѣрѣїпдѣ ші аѣ рѣдікат чѣтѣді дѣп темее ла лок де скѣпаре дѣ време де прїмеждїе. Іарѣ дѣпъ че саѣ дѣтѣмеет дѣ тѣлтъ време ші саѣ вѣзѣт дѣнтре тѣлтъ дѣде-стѣларе фїеше-каре дѣ пѣтѣнтѣл мошѣ-піреї лѣї, маі дѣтѣї дѣнтре Романї, дѣп партеа Молдовеї. . . . Ші саѣ скѣлат вѣ кѣтѣвзіеаш тѣлѣрѣторїѣ де пород, каре ле вѣга дѣ ініма чѣлор проці Іактандіе кѣ сѣпѣт вѣреднїчі еї сїпѣрї сѣ'шї пѣзаскѣ мошѣніреа пѣтѣнтѣлѣі лор. Ші дѣдетѣна сѣ'шї рѣдіче о кѣпетенїе пе сѣпѣсѣ ла алдіі, дар чеї маі тѣлді ка піде дѣде-ленціі, аѣ сокотїт ші челе де пре вртѣ ші нѣ саѣ тѣлѣшїт. Ші аша саѣ фѣкѣт тѣрѣвраре дѣнтре еї, кареа о аѣ потолїт кѣпетенїа чеа тарѣ де аічѣа кѣ пѣтереа осташілор. Трїмісаѣ дѣкѣ ші дѣп цара тѣнтенеаскѣ шасе повїлі кѣ осташі ка сѣ'ї факѣ сѣ'шї кѣпоаскѣ прїмеждїа апѣкѣрїі лор. Дѣпъ ачѣеа іарѣшї аѣ трекѣт тѣлтъ време, ші саѣ фѣкѣт маі тѣлте ші маі дѣсе рѣскоале, нѣ пѣмаі аколо, чї ші дѣ пѣрѣділе Олтѣлѣі, каре сѣ дѣнеа Банатѣл пѣпъ дѣ апа Тїсеї. Ші аша ліпсїнд а-жѣторїѣл фрѣділор лор романї п'аѣ пѣтѣт ста дѣпрѣтїѣа вѣрѣжташілор чѣлор стрѣїні, ші саѣ пѣстїїт дѣнтѣ Молдова, ші аѣ тре-кѣт лѣкѣїторїі де аколо дѣ Маратѣрѣшѣл Арѣеалѣлѣі. Ші дѣнтр'ачѣаста лѣат-аѣ дѣ-дрѣзпеалѣ Готїі дѣп пѣрѣділе Мѣрїі Каспїче,

ші аѣ фѣкѣт де оѣде mare стрікаре ачестор дѣрї. Апої дѣпъ кѣтъѣѣ време скѣлатѣ-саѣ Ънѣрїї дела ана Ъгра, дѣпре каре дѣші дїа пѣтеле, дїа пѣрдїме тѣрїмеї шї аѣ дѣпїне не готї песте ачесте дѣрї ла апѣс, кѣнд саѣ фѣкѣт а доа стрікаре ачестор дѣрї. Дѣпъ ачѣа Болгарїї, карїї саѣ дѣмѣлїт не лѣпѣъ ана Болга дѣа дѣра Скїтїеї, венїт-аѣ кѣ чѣа де тот пѣстїре а рѣтѣшїдеї локѣиторїлор Молдовеї, дѣр маї ѣѣртос аї дѣрїї мѣнтенецїї, карїї маї де мѣлт сѣ трѣсесе сѣпт мѣндї, дѣпре каре шї мѣнтенї саѣ пѣмїт, кѣ дѣа Молдова фост-аѣ маї де тот пѣстїетате, дѣр атѣп-чѣа шї рѣтѣшїда саѣ трас ла ал сѣѣ неам дѣа Ардеал. Мѣкарѣкѣ деселе лор копѣзїї саѣ фост авзїт пѣпѣ ла Рома, шї пѣптрѣ ачѣа пресесѣл дѣа доаѣ рѣндѣрї аѣ мѣтат не копѣзїеашї кѣ порѣка дѣмпѣрадїлор дѣа дѣра Мачедонїеї, дѣр атѣчї ла пѣѣѣла Бѣлгарїлор, тодї мѣнтенїї аѣ трекѣт аїче дѣа Ардеал ла фѣрадїї лор Романї, шї саѣ фѣкѣт зна кѣ еї, шї дїеа кѣ dese рѣз-воае пѣтѣпѣтѣл, кѣчї кѣтм гѣсеа време лѣпѣда жѣгѣл венетїчїлор ѣнѣрї, дѣпре каре ѣнѣро-ѣлахї саѣ пѣмїт, шї ѣражѣѣ не дѣмпѣкатѣ авѣа кѣ еї тотдеѣзна. Іар дѣпъ чѣ аѣ прїїмїт ѣлгарїї крѣдїнда крѣдїнеаскѣ, апої аѣ дѣчѣпѣт romanїї де атѣчї а се дѣпрїетенї кѣ неамѣл сѣрѣеск, пѣпѣ кѣнд маї не ѣртѣ доѣндїт-аѣ шї Domn dїа неамѣл сѣрѣеск не мареле прїнд Nїger водѣ Басараѣѣ, кареле дѣпре шасе сѣте шї ноаѣзѣчї де ані аѣ ѣмплѣт пѣтѣпѣтѣл дѣрїї мѣнтенецїї іар де romanї, ѣнде пѣпѣ акѣтм лѣкѣеск кѣ рѣскѣтпѣрарѣа патрїеї romanїчѣдїї де мѣлтѣ ѣрсарѣе де сѣпѣе, шї ал доїлеа рѣнд еї кѣ саѣїа лор с'аѣ фѣкѣт моѣненї. Іар сѣтпѣл чѣлор дїа

тѣї фѣрїдїї мѣнтенї, сѣпт чѣї шѣзеторї пѣпѣ акѣтм не дѣра Олтѣлѣї, кѣ чѣї де пре ѣртѣ аѣ фост дѣмѣлїдїї шї лѣдїдїї, прѣсте тот Ардеалѣ фѣрѣ де нїчї о осѣѣїре де фѣрадїї лор romanї. Дрѣпт ачѣа шї ачѣдїї пѣмїдїї оаменї чѣ аѣ венїт ла скаѣпѣл пострѣ, доѣндїт-аѣ порокѣл стрѣ-мошїлор лор, шї іам прїїмїт кѣ орѣндѣїтѣл ашѣзѣтѣпѣт, шї леам дат дѣа мошѣ-нїре ѣчнїкѣ локѣл чѣ кѣпрїнде ачѣастѣ карте, дѣпре рїтѣл сѣпѣперѣї ачѣдїї дѣрї, каре л'аѣ прїїмїт де ѣпѣѣ ѣоаа лор, кѣ мѣлта дѣндѣстѣларѣ(?) шї деселе рѣскѣле а ле чѣлор проѣдїї romanї маї мѣлт, аѣ фѣкѣт не чѣї маї мѣлїї рѣѣї сѣ фїе, адекѣ аїчї іѣѣацїї шї дѣа дѣра мѣнтенеаскѣ рѣ-тѣнї, кѣрѣра дѣа Молдова ле зїк ѣчнїї не-мешїлор. Дѣр пѣптрѣ-кѣ ачѣст лок ѣсте ал домінадїеї, пѣ ле дѣтм ачѣст пѣте, кѣ нїчї л'аѣ авѣт дѣа мошїа лор, дѣр дѣпре легѣтѣрѣ шї дѣпре копѣрѣктѣл лор, сѣ фїе ѣртѣторї. Саѣ скрїс кѣ шїрѣа домінадїеї дѣа магїстратѣл Сас-Сѣѣѣшѣлї. Дѣа кѣр-сѣл апѣлѣї дела спѣсїторїѣл Хс. 1396*). Ноѣмѣрїе.“

„Марѣл Адмїнїстраторѣл. Іанѣш Барѣн. Георгїе Алексїев. Томаш Сѣѣѣш.

*) Токма дѣа ачѣл ап не кѣнд се зїче ачї кѣ ар венїт ачѣї пѣдїнїї рѣтѣнїї ла Сас-Сѣѣѣш адїкѣ дѣа а. 1396 Сѣпт 28. аѣ фост ачѣа ѣѣ-тѣлїе крѣпѣтѣ де о парте дѣнѣре тѣрѣї де алта дѣнѣре Сїѣїсѣнд дѣмпѣратѣл аїат кѣ фѣран-дозїї шї кѣ Мірчѣа, дѣнѣрѣ карѣа ачѣдїї аїацїї фѣсѣрѣ ѣѣтѣдїї рѣѣ шї дѣнѣрїїїацїї. Ън фѣлїѣ де фѣгѣ саѣ рѣтраѣѣре а рѣтѣнїлор дела кѣт-нїїле дѣрѣї рѣтѣнѣцїї ла мѣндїї ґ апроапе де аѣѣѣр, дакѣ ѣот сокотї кѣ ла а. 1398 Baiazet аѣ шї інѣрат дѣа ачѣа дѣрѣ шї кѣ Мірчѣа кїар аѣ трїмїс мѣїерїле шї ѣѣтрѣнїї ла мѣндїї.
Ped.

Мартин инспекторъа dominaціеі.“

Ші ам тълмъчїт ачеастъ карте еѣ
Николае Dimitrieв. Дн Ораш дн Cigidin.
Ла а. 1796, Martie 17. шї дикредингезѣ.

Щїзт съ фїе къ копіа че саѣ лзат ла
мітрополїе, не фїїнд протоколїтъ, аре ла
къте зн лок грешалъ, іар поїта шї дн-
целедереа асеменеа есте къ ачеаста, каре
есте днтокмаї къ а тълмъчїторїѣлї, пъ-
zїнд нѣмаї ортографїа лїмбеї поастре —
шї дїн къвїнтеле челе не дос скрїсе аколо.
Іар чеа дїптї копіе ам дат'о непроток-
лїтъ, къчї нѣ щїам къ ва съ о треакъ дн
кондіка сф. мітрополїї, към шї дѣпъ че
саѣ трекът дн кондікъ, ам скос дѣпре а-
чеа копіе шї алтор прїетїнї асеменеа ко-
пїї, дечї днтъмплѣндѣсъ къваш але ве-
деа амъдоаъ съ нѣ фїе де мїраре непо-
трївіреа къвїнтелор. Еѣ адевъръа арѣтѣ
къ ачеастъ карте а неамѣлї меѣ фїїнд,
шї ка съ о маї днподовеск м'ам сілїт ла
копіа чеа днтѣ, врѣнд а о арѣта знї сіп-
гър прїетїн дн мітрополїе, кареле о аѣ ар-
рѣтат преа-сф. пър. мітрополїт Кїр Досї-
теї, шї саѣ прескрїс: γεωγραφία τῷ ἐμοὶ χορηγί.
Nasm Ierodiakon, 1799, Август 29.

Ф Ъ Г Ъ Р А Ш Ъ Л.

Дн нѣме історїк шї де mare интерес
ѣ Фьгърашъа. Ної днсъ неам дедат а
лѣса съ треакъ не ла пасъа пострѣ, саѣ
пої не ла пасъа атътор нѣме історїче де
вѣрвадї, де локърї шї четъдї, пептрѣкъ
че не пасъ де веакърїле трекъте шї къ
атът маї пѣдїн де челе вїтоаре: „че аѣ

фост аѣ трекът, че ва фї ва ведеа чїне ва
трѣї,“ е о ворвѣ къпоскътъ.

Днтре о парте meridionalъ а палці-
лор Карпадї ромъно-трансїлванї шї днтре
мѣрецьа рѣѣ Олт саѣ Алтъ заче днтїнс
дїпѣтѣа Фьгърашъаї саѣ към дї зїк тодї
ромънїї „Цара Олтѣлї;“ дн адевър зн
дїпѣт, каре мерїтъ нѣтеле де царъ дакъ
веї къѣта атъта ла фрѣтоаса лї ашезъ-
тѣрѣ, кът шї ла ісолътѣра лї дїн тоате
пърдїле. Пъраїе шї вълчеле іѣдї се ре-
ped дїн пълдїмеа мѣндїлор шї тѣнд дї-
пѣтѣа спре мїазъ поапте се рѣварсѣ дн
Алтъ. Кліма цѣреї Олтѣлї ѣ сълътоа-
съ, дар кам рече, о зртаре фїреаскъ а
палцілор мѣндї, днтре карїї Negroїѣа
дѣпъ чеа маї проаспетъ мѣсърѣтѣрѣ с'аѣ
афлат а фї чел маї палт дн тоатъ патрїа,
маї палт шї декът Бѣчечїї дн дїпѣтѣа
Брашовъаї. Мѣндїї ачещїа се акопере
тїмпѣрїѣ де неа, кареа продъче вълтѣрї
речї. Nimik маї интересант декът а'дї па-
ще окїї асѣпра ачестор мѣндї, кът дїне
дрѣмѣа дела сатѣа Першанї пълъ че тречї
Алтъа днтре Аврїг шї Брад. — Дїстрїктѣа
Фьгърашъаї сокотїндѣа шї къ мѣндїї сѣї
се днтїнде не 22 мїлѣрї пѣтрате шї аре
64 локърї лѣкѣите, дїн каре нѣмаї знѣл
есте ораш адїкъ Фьгърашъа. Лѣкѣиторїї
дн 62 сате сълт ромънїї, іар дн сатѣа
Шѣркаїа сълт сасї местекадї къ ромънїї
шї дн Фьгъраш зн аместек де маї мѣлте
пооарѣ. Дн адевър нїкърїї дн патрїа
поастрѣ ромънїмеа н'аѣ рѣмас маї неа-
местекатъ ка дн дїпѣтѣа ачеста. Ромънїї
ачещїа ка шї дн знеле алте пѣрдї ш'ар
дїне де пѣкат а пѣшї ла късѣторїе къ
врѣо фемеїе де алт неам; дечї дешерте
сълт ачеле ворѣе а знора, ка шї към спр.

п. зпгърїи саѣ съквїи дїа деспрец кѣтрѣ ромѣнї п'ар вої а се дпсвра кѣ ромѣне. Ба авем пїлде кѣ свтеле, знде повїмї зпгърї аѣ лзат ромѣне. Дар ромѣнї дїа ачесте пѣрцї се осевеск дп знеле датїнї шї маї вѣртос кѣ вѣрѣкѣмїнтеа маї де тодї чеїлалдї ромѣнї, ба шї фїсіономїле аѣ кѣтева трѣсврї, не каре авїа ле афлї дп алте пѣрцї. — Дп дїстрїктѣл Фѣгѣрашлѣ адмїнїстрацїа тревїлор пѣвлїче е пе лѣнгѣ треї їрїсдїкцїї: О парте адїкѣ дїа сате есте мїлїтарїзатѣ, алтѣ парте а лѣквїторїлор аре прївїлецїї повїлїтаре шї воїерещї шї а треїа стѣ дп кондїцїе де їовацї.

Історїа дѣреї Олтѣлѣ ар фї де маре їнтерес, дакѣ чїнева ш'ар лза остенеалѣ а о лѣкра чеваш маї пїпѣтѣ; ѳа ар рѣвѣрса тѣлѣтѣ лѣтїнѣ песте знеле репорѣтѣрї їнтернацїонале. Ної вом черка а скѣте ачї кѣтева докѣменте прївїтоаре ла Фѣгѣраш шї ла дѣра Олтѣлѣ.

Чел маї їнтересант дїа тоате есте ачел дескоперїт де графѣл Іосїф Кеменї пѣвлїкат зпгѣїа датѣ дп Магазїнѣл Длѣ А. Кѣрд дела Брашов (1844) ретїпѣрїт шї дп ачестѣ фѣїеа ла Nr. 52 1844. Ачел докѣмент кѣм ам вѣзѣт есте дела а пѣл зпа мїїе дѣѣ сѣте треїзечї шї зпѣл шї е дат ка адеверїнцѣ (testimonium) дела капїтѣлѣл дїа Алѣа Іѣлїа (Бѣлград) зпор пропрїетарї ромѣнї дптр'о прїчїнѣ де тошїе стѣпѣнїтѣ кѣм се зїче „дп ачел пѣшѣнт ал ромѣнїлор дїа тїмпѣрї непоменїте дела тошїе де стрѣтошї дпкѣ дїа веакѣл декѣнд пѣшѣнтѣл ромѣнїлор се пѣмїа пѣшѣнт ал вѣлгарїлор, адїкѣ декѣнд ромѣнї кѣ вѣлгарїї дптемеїасерѣ їмперїѣ,

каре кѣм се щїе с'аѣ дптїнс песте Бѣлгарїа де астѣзї, Дѣра ромѣнеаскѣ, Трансїлѣванїа, Бѣлат шї дпкѣ песте кѣтева дїапѣтѣрї; кѣчї адїкѣ шї пе ла а. 1204 прїпѣрмаре пѣмаї кѣ 27 апї маї пайнте де ешїреа ачестѣї докѣмент Іночендїе III. папа роман дп скрїсоареа са датѣ кѣтрѣ Кало-Іоан пѣмецѣ пе ачеста реце ал ромѣнїлор шї ал вѣлгарїлор (Blaccorum et Bulgarorum). Тот дп ачел докѣмент пѣтеле се скрїе Fugros, їар пѣ Fogaras. Тот „Fugros“ се афлѣ шї дп алт докѣмент тїпѣрїт ла Fejér codex diplomaticus tom. VI. vol. I. pag. 118; ба шї дп алт докѣмент маї тѣрзїѣ дела 1291 Фѣгѣрашлѣ се зїче тот „Fugros“ (везї тот Феїер том. VI).

Дп дїплѣма че аѣ дат рецѣле Андреїв II. ла а. 1222 кавалерїлор немдї (зп фелїѣ де кѣлѣгѣрї, дар тодї армацїї), карїї с'аѣ фост ашезат дп пѣшѣнтѣл Бѣрсеї се зїче, кѣ ачелор кавалерї лї се дѣ шї прївїлецїїѣ сквїторїѣ де вѣшї де кѣте орї ар аве а трече прїп пѣшѣнтѣл сѣквїлор шї ал ромѣнїлор (per terram Siculozum ac per terram Blaccorum). Дп дїплѣма сасїлор датѣ де ачелаш Андреїв кѣ дої апї маї тѣрзїѣ, адекѣ ла апл 1224 се поменецѣ пѣдѣреа ромѣнїлор шї апеле лор.

Чїтїнд знеле докѣменте ка ачестѣа зрмеазѣ а дптрева: кѣм пѣтѣ фї дѣра Олтѣлѣ адїкѣ пѣшѣнтѣл Фѣгѣрашлѣ маї тот пе зп тїмп „пѣшѣнт ал вѣлгарїлор,“ „пѣшѣнт ал ромѣнїлор“ шї тотдедатѣ кѣм вѣзѣрѣм пѣшѣнт атѣрпѣторїѣ дела рецїї Ънгарїеї. Грѣзтатеа пере дпдатѣ че вом сокотї, маї зптеїѣ, кѣ пѣшїреа їмперїѣлѣ ромѣно-вѣлгар дп зрмареа стрїнсеї аїанде фѣкѣте дптре дѣншїї се лза акѣм

дѣпъ ромъні акѣм дѣпъ вѣлгарі, прекѣм адікѣ зѣл дін амъндѣбъ попоарѣле кѣмпнѣіа маі тѣлт саѣ маі пѣдін дн опініа лѣмеі; де ачі днколо шіѣт есте дін зн докѣмент тіпѣрїт ла історікѣл Катона Том. IV. pag. 628—702, кѣ днкъ пе ла а. 1204 днтре реѣеле Емерік ал Ыгаріеі ші днтре Кало-Іоан реѣеле Ромъно-Вѣлгарімор се ескасертъ черте фоарте днвершѣзѣате дн прічіна хотарѣмор днтре амѣеле статѣрї, днкът лѣмеа пѣ пѣтѣ ші кѣрат знде се днчепе ші знде днчепатъ дрептѣл ші do-mnīa знора ші а алтора; пентрѣ ачееа ведет кѣ Кало-Іоан се пѣлѣде амар ла папа Ромеі пентрѣ педрептеле претенсіі фѣкѣте де Емерік. Кѣ тоате ачестеа кѣрѣл лѣвѣрѣмор воі, ка інфлѣнда Ыгаріеі сѣ кѣраскѣ дн пѣрѣділе ачестеа маі вѣртос сѣпт Андреіѣ II. реѣеле Ыгаріеі. D. професор К. Шѣлмер адікѣ рѣзїмат пе знеле докѣменте днші дѣ опініа, кѣ Ыгаріа пѣ маі дн веакѣл ал 13-леа (1204—1250) аѣ пѣс пѣчор статорѣк песте тоатѣ Трансілваніа де асѣзі, іар пѣлѣ атѣчї о парте дін ачѣстѣ царѣ дї ера преа весігѣрѣ.

Дн ачестеа маі днкеіет ші поі кѣ D. A. Кѣрц, кѣ ́ преа рѣтѣчїтѣ ші фалсѣ ачееа пѣрере а лѣі Катона ші а лѣі Енгел, карїі terram Власогум о каѣтѣ дн Сервіа ші Ымпеѣеѣ маі шіе пе знде,

Чееа маі інтересантѣ епохѣ дн історіа Фѣгѣрашѣлѣ есте ешіреа ші колонісарееа ромънімор дін ачелаш дн тоатѣ Цара ромънеаскѣ, кѣм аї зїче: дешертареа де лѣкѣіторї а знїі днзѣт мїк де 22 мїлѣрї пѣтр. спре а імпонѣла о царѣ де о мїе треі сѣте мїлѣрї пѣтрате днтрѣ дотїндереа са асѣелїѣ, ка дін еа сѣ фачї зн стат ші днкъ стат лѣкѣїт пѣмаї де ро-

мъні, ші таре deodatѣ, кѣт песте врео 40 anī*) сѣ се тѣсѣре кѣ пѣтереа Ыгаріеі ші кѣ а Тѣрѣмор ші тот сѣ пѣ кадѣ. Кѣт сѣпѣ де фавѣлос! ші тотѣш оаменї кред пѣлѣ дн зїоа де асѣзі кѣ Радѣл Негрѣ аѣ ешіт кѣ ромъніі дін пѣтѣлѣл Фѣгѣрашѣлѣ ші аѣ імпонѣлат пѣмїта царѣ zidind ші четѣдї шѣл. шѣл.

Ші кѣнд с'аѣ фѣкѣт ачееа emigracie атѣт де mare? Istorici certant et adhuc sub iudice lis est. Ачееа карїі іаѣ темейѣ дела інскрїпціа вісерїчї дін орашѣл Кѣмпѣлїт ашезат сѣпт Карпаді дн Цара ромънеаскѣ, кред кѣ emigracia с'ар фї днтѣмплат маі пайнте де анѣл 1215; кѣчї адікѣ вісерїка ачееа фѣ ziditѣ де Радѣл Негрѣ Водѣ дн анѣл ачеста, прїп зр-таре статѣл треѣзіа сѣ фїе фост ре'птемеіат пе ачеле тімпѣрї — Алдїі іарѣш днтре карїі сѣпт маі тѣлді стрѣпїні кред сїгѣр дѣпѣ знеле хронїчі anonime, кѣ Радѣл Негрѣ ар фї ешіт кѣ аї сѣї пѣмаї пе ла 1290, адікѣ кѣ 75 anī маі тѣрзіѣ декѣт аратѣ сѣс атїнса інскрїпціе. Днтр'ачееа кїар ші прїндѣл історїк Каптемір аре знеле зрѣме доведїтоаре, кѣ дн адеѣр статѣл дѣреї ромънешї с'ар фї днтемеіат маі пайнте де а. 1290; пѣрїптеле Самѣл Клаїн іарѣш днкеїнд дела о пѣатрѣ афлатѣ ла Венеціа де жос дн дістрїкѣл Фѣгѣрашѣлѣ че пѣрта інскрїпціа: Vixit Gri. I. Venetus Anno D. 1185 шѣл. кѣ денеалогїа лѣі Іонаш Моне ромънѣл преот ші вікарїѣ near да о сѣндїре зѣврѣ історїкѣ, ка ші

*) Ла а. 1330 Mīxail Басарав се тѣсѣрѣ кѣ реѣеле Карол Роберт; ла а. 1366 Влад I. кѣ Тѣрчїі, пѣдїн дѣпѣ ачееа кѣ Лѣдовїк I.; ла а. 1398 Мірчееа I. вате крѣнчен пе тѣрчї.

към Радѣл Негръ дѣкъ ла а. 1185 ар фѣ
domnit песте Фъгъраш (ши Отлаш.)

Дар че пѣме аѣ фост ачел Радѣ Негръ? Ачи іаръш історічїи поцрїї аѣ пѣрерї дѣдоите. Ынї крѣд сїмплѣ, къ Радѣл ар фѣ фост пѣмаї зѣл, копнѣмит „Негръ;“ дар алдїї спрїжїнідї шї de Кантемір воїеск а шї, къ пѣтеле ачеста ера а зѣнї фамїлії domnїтоаре шї дѣкъ лѣдїте таре, дѣкът шї Bordan татѣл лѣї Драгош ал Молдавїей с'ар фѣ трас дїн ачѣеаш.

Дѣтр'о дїпломъ дела а. 1247 датъ де рецѣле Ынгарїей Бѣла IV. ачел монарх рекѣоаше, къ пѣтѣнтѣл Фъгърашѣлѣї л'аѣ стѣпѣнїт шї маї де тѣлѣт воївозїї (прїндїї) ромѣніор Лїніої шї Сѣнеслаѣ, шї пе ачѣщїа дї дѣтѣреще дѣ ал лор дрепт де стѣпѣнїре. Кларн крѣде, къ ачѣщї дої воївозї дѣкъ аѣ фост дїн фамїліа „Негръ.“

Ла а. 1290 ера зѣ ромѣн пѣскѣт анѣме Ыгрїн домн стѣпѣн ал Фъгърашѣлѣї шї ал Сѣтѣветей. Фамїліа воїереаскѣ Вѣкѣрескѣл пѣпѣ дѣн зїоа де астѣзї порѣтѣ марка Фъгърашѣлѣї дѣтрѣ сѣвенїре къ л'аѣ стѣпѣнїт одатъ. Аша пе спѣне Едер (Observ. crit. pag. 53) шї Енгал (Geschichte der Walachei).

Аша дар кънд с'аѣ дѣтѣмплат фамїтоаса еміградіе шї попѣладїе а Цѣреї ромѣнѣщї дїн пѣтѣнтѣл Фъгърашѣлѣї? Дѣпѣ а поастрѣ пѣрѣре асѣменеа еміградіе цѣнералѣ шї тѣреадѣ пѣ с'аѣ фѣкѣт нїчї одатъ. Ведї зїче къ вѣ сѣнт даторїз а вѣ демѣстра пѣгарѣа mea.

(Ва зрѣа.)

DIN ARXIVA ALBINEI.

(Зрѣаре.)

С.

Сѣвсорескѣ шї сѣпсорезѣ. Таїѣ дїн крѣнцї.

Сѣвсорескѣ гѣтѣї пѣнтрѣ хѣлтоане, ala, axilla, subala, (subsuoara), subaxilla.

Сволтѣ. Се фаче помѣл сволтѣ, тѣфос. Svolto, ex-volvo.

Стїнге. Стїнгеа деасѣпра порѣей. Extendo, extendula.

Сазрѣ. Арїпѣ. Sabũgra, прѣнт.

Сѣрїжїт. Ка зѣ цїр, цїгѣрїт. Exfrigo, sfregiare, σφριγωδης.

Склїпѣї сеаѣ клїпѣї. А пѣтѣ склїпѣї, лѣа, трѣче пе аскѣнс. (А качїрма, а фѣрїшѣ). А лѣа пе сѣнт клїпѣѣ (скѣт). cїреus.

Стѣлецѣ, клѣж, клѣжан, стрѣжан де попѣшоїѣ, tullus.

Сѣтѣрчѣд, історвїт, тѣжршав, (marcidus).

Спѣкѣлатор, калѣѣ, цѣалат. Аѣ трїміс пе зѣ спѣкѣлатор сѣ таїе капѣл лѣї Іоан, speculator.

Сѣлѣцѣт, сѣндїре шї дрепт дѣн сѣс, suslungitu.

Стївлѣ. Тѣфѣ де вѣсѣок, stipa, stipale.

Скрѣпос, пѣтѣнт — sgruppate.

Сорѣѣ. Ын окїѣ сеаѣ лок тѣлѣстїнос че соарѣе, sorbone, sorbio; sorbeo, sorbillis.

Стѣдї. М'ам стѣдїт тѣлѣт. М'ам дѣделетнїчїт тѣлѣт, остенїт, мїам бѣтѣт капѣл, studeo, σπυδάζω.

(Ва зрѣа.)